

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

NOFEMERE 2008

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 5.

KAROLO YA A: TEKATLHAOLOGANYO**POTŠIŠO 1**

- 1.1 1.1.1 Go ngunangunwa. (1)
- 1.1.2 Go ya go hlokega taolo ka ge mošomo o ka se dirwe ka tshwanelo ke baithuti. (Molekwa o tla fa kgopolo ya gagwe gomme karabo ya maleba e tla amogelwa) (2)
- 1.1.3 Kgwadi ya boMateo. (1)
- 1.1.4 Befetšwe. (1)
- 1.1.5 (a) go betha ka bokagare bja seatla/se bulegile. (1)
(b) go bolela maikutlo a gago. (1)
- 1.1.6 Ga se tshwanelo. Ge a sa nyake go kgalwa go ra gore o nyaka go gola ka go itaola. (Baithuti ba ka fa karabo ya Ee goba ya Aowa, gomme ba fahlele maemo a bona.) (2)
- 1.1.7 Ba bona nke ba tla palelwa ke go laola barutwana le go ba gapeletša go dira mošomo wa sekolo. (2)
- 1.1.8 E tšweletša maikutlo a pefelo. Lelahlelwa le, le laetša go befelwa/go tlalelana/go kwata. (2)
- 1.2
- 1.2.1 Go thopa sefoka (2)
- 1.2.2 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana go ya ka kwešišo ya bona. Bangwe ba tla re phošo e dirilwe ke bona ka moka – Mokgadi ga se a botšiša gore o bolela le mang pele a mo fa ditaba. O lahletše lekopelwana fase ka mokgwa wa go tenega. Moamogedi wa mogala o tsene Mokgadi ganong a se a be a kwa gore o nyaka eng. (2)
- 1.2.3 Dikgwedi tše lesome. (1)
- 1.2.4 Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana go ya ka kwešišo ya bona. Ee, o a tshepega, ge nkabe e le yo mongwe, o be a tla re go kwa gore mogala o tšwa kae, a ikgakantšha a dira go ka re ga go nyakwe yena. Aowa, ge a tshepega nkabe a ile go bona pele a yo ipega. (2)
- 1.2.5 Mokgadi/moletši ga a botšiše gore o bolela le mang pele a thoma go bolela seo a se nyakago. Moamogedi o tsena moletši ganong Mokgadi /moletši o bea lekopelwana fase ka tsela ya go tenega. (2)

- 1.2.6 Balekwa ba tla tšweletša maikutlo a go fapana go ya ka kwešišo ya bona:
Mohlala: Tlabego/makalo – o be a sa nagana gore ba ka mmošša gore o thopile sefoka.
- Lethabo – O thabetše go ba mothopasefoka wa phadišano. (2)
- 1.2.7 Dikarabo go tla tšweletšwa tša go fapana:
Mohlala: Aowa, o boletše gore o tla romela tšheke.
- Ee, ke molao gore motho yo mongwe le yo mongwe a lefele motšhelo. (2)
- 1.2.8 - Ke molao gore motšhelo o lefelwe.
- O lefela seo o se bonago le go se kwa.
- Tshepetšo ya kgašo e tšwele pele.
- Go lefela disatalaete. (2)
- 1.2.9 Theeletša pele o araba potšišo. (Karabo ya maleba e tla amogelwa). (2)

PALOMOKA KAROLO YA A: 30

KAROLO YA B: KAKARETŠO

POTŠIŠO 2

- 2.1 Kabo ya meputso e tla ba ka tsela ye:
- A - Mmolelwa (motho wa boraro) (1)
- Boitlhamelo bja mafoko. (1)
- B> Dintlha tša maleba di tšweletšwe ka gare ga temana:
- Kgarebjana e nwa mpholo.
Mpholo o a mo hlakahlakantšha ka teng ka ge o sa lokela mmele.
Go biditšwe ampelanse go mo iša bookelong go hwetša tlhakodišo ya ka pejana.
O bookelong ka phapošing ya opareišene.
O dikaneditšwe ke dingaka e le ge ba leka go phološa bophelo bja gagwe.
Ba paletšwe ke go phološa bophelo bja gagwe ka ge mpholo o be o šetše o sentše ka teng.
Kgarebjana e hlokofetše; e a bolokwa.
- C> - Tatelano ya dintlha/peakanyo ya dintlha. (6)
- Ngwala temana go ya ka taelo. (1)
(1)

PALOMOKA KAROLO YA B: 10

KAROLO YA C: THUTAPOLELO LE TŠHOMIŠOPOLELO**POTŠIŠO 3**

- 3.1 Fonte ye kgolo e tšweletša molaetšakgoparara wa kwalakwatšo mola fonte ye nnyane e thekga molaetša wo o tšweletšwago ke fonte ye kgolo. (2)
- 3.2 Ke taelo ya go lemoša batho gore ba homole. (1)
- 3.3 Marematlou/ Mphato wa lesome/ Kreiti ya 12 (1)
- 3.4 Go thiša/go se tle/ go se tsenele tlhahlobo/go hlokega ga molekwa tlhahlobong. (1)
[5]

POTŠIŠO 4

- 4.1 (a) *Eish* –kganyogo/tumo. (2)
(b) Ijoo - makalo
- 4.2 Segatamarokgwana
Lediri + leina (2)
- 4.3 Mmele wa gago
Mmele (leruo)
wa gago (lerui)
Sticks wa ka
Sticks (leruo)
wa ka (lerui) (2)
- 4.4 Setlatla/ Setlaela/ lešilo
Methepa (2)
- 4.5 Makgarebe a a nthata
O tla fapana le wena/ Iwa le wena (2)
- 4.6 O ka re kolobe ya naga. (1)
- 4.7 Kgomo
Mohlala: Kgomo ya gešo e fula lešokeng.
Lefoko la maleba le tla abelwa meputso. (2)
[13]

POTŠIŠO 5

5.1

- 5.1.1 Mešomong
Go hlomoseditšwe moselana wa -ng. (2)
- 5.1.2 Le laetša sephetho. (1)
- 5.1.3 Afa – karabo ya go dumela goba go ganetša.
Nkane- karabo ya go fa lebaka
(ye nngwe ya tše) (2)
- 5.1.4 Leba la: na le (go tswalanya)
Le dirišitšwe go bontšha semelo sa batho bao ba sa itekenelago (2)
- 5.1.5 Nkane ba thwetše motho wa mohuta wo? (1)
- 5.1.6 Lesibana o botšišitše gore nkane ba thwetše motho wa mohuta wo. (1)
- 5.1.7 Leina le, mothwana, le laetša lenyatšo. (2)
- 5.1.8 Go hlomeseditšwe moselana wa –go mafelelong a lediri
Lediri le šomišitšwe go hlaola leina. (2)
- 5.1.9 Leitiri
Tiro e dirwa ke mong ka boyena. (2)
- 5.1.10 Lešalašala
Bona ba ithuta thuto ya SKS.
Lefoko la maleba le tla abelwa meputso. (2)

5.2

- 5.2.1 Ge a fihla Gauteng o šomile bjalo ka moletadikgoro, Morago ga go utollwa ga diselefounu, o ile a thoma go ithuta go di lokiša. [5]
[22]

PALOMOKA KAROLO YA C: 40

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80